

A TMT és a csehszlovákiai informatikai referálólap, az Index

E rövid elemzés lényege: tükröm, tükröm, mondd meg nékem... Másként szólva: a TMT belenéz egy informatikai referálólap "tükrébe", hogy (korántsem narcisztikus célból) megállapítsa "tetszésének" mértékét.

A TMT első borítójának verzóján hat olyan könyvtartudományi-informatikai referálólap címét olvashatjuk számról számrá, amely folyóiratunk cikkei tanulmányait regisztrálásra és feldolgozásra méltatja.

Köztük szerepel a csehszlovákiai **Index. Anotované přehledy světové literatury z oboru informatiky** is (1. ábra). Noha ez korántsem világnyelven "szóló" szekunder orgánus, a szláv világ irányában mégis hidat verhet a még elszigeteltebb nyelven, azaz magyarul "szóló" TMT termésének szakmai érvényesülése előtt.

Így hát érdekünk az Index ebbéli szolgálatának megbecsülése. A kérdés az, hogy mekkora a mértéke ennek a szolgálatnak. Esetenkénti-e vagy bizonyos rendszeresség jellemző-e rá. Másként fogalmazva: a TMT joggal szerepelteti-e ezt a kiadványt azok sorában, amelyek publikációit rendszeresen referálják.

Nos, ennek a mértéknek kiderítésére felettebb jó alkalom, hogy az Index 1986 és 1988 között közzétett referátumairól a közelmúltban *mutatókötet* jelentett meg. E mutatókötet és a TMT éves tartalomjegyzékeinek egyszerű összevetése révén könnyűszerrel kiderül, hogy milyen is a TMT-ben publikált cikkek-tanulmányok csehszlovákiai referáltságának az intenzitása.

De még mielőtt e demonstrációra rátérnénk, hadd jegyezzük meg, hogy az Index a magyar könyvtári-informatikai folyóiratok közül egyedül a TMT-t referálja.

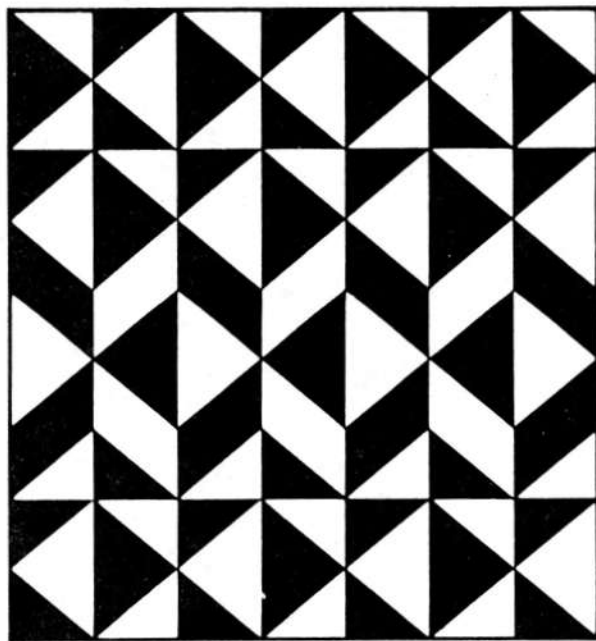
A feldolgozási időeltolódás miatt az Index szóban forgó mutatókötetében a TMT 1985. évi 4. számától kezdve egészen az 1988. évi 5. számáig szerepel.

Az erre vonatkozó összefoglaló adatok az 1. táblázatban láthatók.

A TMT önálló cikkeit az alábbi szabályok elfogadásával számoltuk:

- ▶ a többrészes cikkeket-tanulmányokat egynek vettük,
- ▶ az "Altera pars" közleményeit önálló cikként kezeltük,
- ▶ némely előszó jellegű és "kóvedialis" publikáció számbavételétől eltekintettünk.

Az összefoglaló táblázat alapján elmondhatjuk, hogy a vonatkozó TMT-évfolyamok érdemi termésének éppen kétharmadát referálták az Indexben. Az

INDEX

VI
1989

ANOTOVANÉ PŘEHLEDY
SVĚTOVÉ LITERATURY
Z OBORU INFORMATIKY

1. ábra

1988. évi alacsonyabb arányú szereplés valószínűleg a késve beérkezett referátumokból adódik, ami a tárgyidőszak lezáródása miatt nem tudott kiegyenlíteni.

A "kétharmados szereplés" mindenképpen figyelemre és tiszteletre méltó: a TMT termésének *megbízható szakmai színvonaláról* tanúskodik. Az általános referáltsági arányon belül – természetesen – vannak jobban (esetenként 100%-osan) és kevésbé (esetenként egyáltalán nem) referált számok.

A 100%-osan referált számok a következők: 1985. 8–9., 10., 12.; 1986. 2., 3., 10., 11., 12.; 1987. 1., 2., 9., 10. szám. Köztük több tematikus szám van (nem-

1. táblázat

TMT évfolyam/szám	A TMT önálló cikkeinek száma a tárgyidőszakban	Ebből az Index által referált cikkek száma	%-arány a TMT cikkeinek számához képest
1985. 4–12.	26	19	73
1986. 1–12.	46	34	74
1987. 1–12.	28	19	68
1988. 1–5.	21	8	38
1985. 4–12. – 1988. 1–5.	121	80	66

zetközi szerzőgárdával). Ilyen a könyvtárépítési (1985. 10.), a FID-émlékülés anyagát közlő (1985. 12.), illetve – lényegében – a fentiekben fel nem sorolt mikroszámitógépes (1986. 5–6–7.) szám.

Az egyáltalán nem referált számok: 1985. 6.; 1987. 3., 11. szám. Ezekre részint a kevés önálló cikk-tanulmány a jellemző, részint a bennük található közlemények "szakmaontológiai" emelkedettsége (pl. Száva-Kovács Endre egyik dolgozatát sem referálták a tárgyidőszakból).

Az Index által referált cikkeket 92 szerző írta. Közülük 15 volt a külföldi. A legtöbbször referált szerzők: Rózsa György (6-szor); Futala Tibor és Roboz Péter (4-szer); Hegedűs Péter, Jacsó Péter, Kincses István, Novák Teréz és Válasz György (3-szor). Megjegyzendő, hogy több magyar szerző Indexben való referáltságát, illetve referáltságának egy részét nem a TMT-ben megjelent publikációinak köszönheti.

Ha már az Index TMT-nek tett szolgáltatása ilyen fajsúlyosnak bizonyult, tisztesség dolga, hogy az alkalmat megragadva magát a referálólapot is bemutassuk.

Az Index – A/5-ös formátumban – évente hatszor jelenik meg (ez idő szerint), 470 példányban. Éves és két-három éves mutatókat ad ki. Eddig 1976 – megjelenése – óta összesen tizenegy mutatókötetet jelent meg (az egyik mikrofilmlapon). Az itt hivatkozott és elemzett (kétrészes) mutatókötetében név-, tárgy-, földrajzi, információs rendszereket feltáró és forrásmutató található. Kiadója a Tudományos, Műszaki és Gazdasági Információs Központ (Ústředí vědeckých, technických a ekonomických informací – ÚVTEI). Felelős szerkesztője: M. Matoušková.

Az egyes számok szerkezete a következő:

- ▶ Eredeti nyelvű (és még nyelvünk vonatkozásában is majdnem hibátlan) tartalomjegyzék-közlés a tárgyidőszakban beérkezett és egyébként is figyelt informatikai folyóiratok egyes számairól (kb. 30 folyóiratról van szó).
- ▶ Tájékoztatás a dokumentációs részben elhelyezett tételek szerkezetéről (ETO-jelzet, tárgyszó, bibliográfiai leírás, referátum, a referált cikkről készí-

tett mikrofilmlap jelzete, amelyre hivatkozva lehet a másolatot megrendelni róla, a referáló monogramja, a referátum tételszáma).

- ▶ Tájékoztatás a referált tételek szakrendjéről, ami a következő: ÁLTALÁNOS ÉS TÁRSADALMI KÉRDÉSEK – általában a tájékoztató tevékenységről, az információtudomány rendszere, szabványosítás; SZERVEZET – szervezet és irányítás, az információs tevékenység gazdaságtana és irányítása, a tájékoztató tevékenység szervezete Csehszlovákiában [itt derül ki, hogy az Index hazai lapokat is referál], a tájékoztató tevékenység szervezete a szocialista országokban, a tájékoztató tevékenység szervezete a többi országban, nemzetközi együttműködés, a tájékoztató tevékenység architektúrája és felszerelése, információs és kommunikációs technika; AZ INFORMÁCIÓS TEVÉKENYSÉG TECHNOLÓGIÁJA – információs technológia, információs rendszerek és hálózatok, információkezelés; INFORMÁCIÓFORRÁSOK ÉS LELŐHELYEIK – az információforrásokról általában és könyvtudomány, az információforrások kiadása és terjesztése, scientometria, informetria, kommunikáció, bibliográfiai és referenz információterek, a forrás- és faktografikus információ tárai, könyvtári állományok és hozzáférhetőségük; INFORMÁCIÓS DOLGOZÓK ÉS INFORMÁCIÓFELHASZNÁLÓK – információs dolgozók, információfelhasználók.
 - ▶ Öt-tíz referátum kiemelése, mondhatni a szerkesztőség ajánlataként.
 - ▶ A referátumok közzélése az imént közölt szakrendben. A referátumok 6–8 sorosak, nyomásuk egyoldalas, úgyhogy személyi (intézményi) dokumentáció készíthető belőlük.
 - ▶ Minden számhoz megrendelőlap a kínált másolat-szolgáltatás igénybevétele.
- A kiadvány jó példa a mintaszerű módszertani megoldásra. Feltehetőleg xerox-rotta technikával állítják elő, de azon belül magas színvonalon, nagyon jól olvashatóan.

Beérkezett: 1990. III. 7-én.